

Catchphrase Ysbyty Brynaber - Week 70

Key Language

Gwybod v Adnabod
LI and rh after the predicative 'yn'
Welsh expressions

New Words

Holl	all
Gollwng	drop
Dyna'r cwbl	that's all
Diffodd	switch off
Pwysau gwaed	blood pressure
Cyffredin	common, usual
Meddygol	medical
Sylwi	notice
Bodlon	willing
Cyn	before
Ar ôl	after
Ymhen	within
Nes ymlaen	later on
(g)wyneb	face
gwella	get better
dewr	brave
yn ôl	back
ar fai	at fault
llawdrinaeth	operation
'co!	South Wales version of edrycha - Look!
Lliwgar	colourful
Tyfu	to grow
Hŷn	older
Eithaf drwg	quite bad
Ceg	mouth
Sych	dry
Llaeth	milk
Bron	breast
Amlwg	obvious
Cytuno	agree
Tuag at	towards
Dim byd	nothing
Mae'n well i ni	we'd better
Pysur	busy
Dosbarth	class
Cyflwyniad	presentation
Yn barod	ready
Ymarfer	to practise
Cyhyrau	muscles
Cyngerdd	concert
Cymryd rhan	to take part
Difyr	entertaining
Tithau	emphatic form of 'ti'
Codi ofn	to frighten - literally to raise fear
Cweit	from the English 'quite'
Arbennig	special
Awgrymu	to suggest
Twp	stupid

Dal	to catch
Dim ots	it doesn't matter
Lladd	to kill
Difrifol	serious

Brian has asked Agnes for a second chance, and is no longer interested in his lover Wendy Keating.

Jac is understandably nervous about his pending operation, but gets plenty of love and support from Agnes.

Agnes - Ie...Wrth gwrs bydd yfory yn ...trawmatig...Mae'n bownd o fod. Ond rwyf ti'n gryf Jac Whelan. Rydyn ni'n gryf. Ti a fi.

Jac - Ond fyddi di dal yn fy ngharu fi?

Agnes - O, Jac...Wrth gwrs y byddaf i dal yn dy garu di...

Jac - Wyt ti'n siwr?

Agnes - Wrth gwrs fy mod i'n siwr.

Main Grammatical Points

Remember that in Welsh there are two different words to convey the verb 'to know'. 'Gwybod' means 'to know facts':

Dw i'n gwybod! I know!

Dw i'n gwybod y ffordd I know the way

'Adnabod', which is usually pronounced as 'nabod' means 'to know a person':

Dw i'n 'nabod Brian - I know Brian

Wyt ti'n nabod Agnes? - Do you know Agnes?

Dydy hi ddim yn 'nabod Brad Pitt - She doesn't know Brad Pitt

No - nor me worst luck! Never mind - dim ots.

When the word 'yn' precedes an adjective - or the predicative 'yn' as it's known - you may have learnt that 'yn' is followed by a soft mutation. For example:

'Mae hi'n dda' means 'It is good, or she is good' - 'da' has become 'dda'

But there's an exception to every rule, and there's no need to mutate adjectives beginning with ll or rh if they follow the predicative 'yn'.

For instance, when Wendy describes the hospital waiting room to Vicky, she says:

Mae'n lliwgar iawn it's very colourful

See - no mutation of lliwgar!

Here are some similar examples:

Mae'r môr yn llonydd	The sea's still
Mae'r gwin yn rhad	The wine's cheap
Mae hi'n rhyfedd	It's odd

Any excuse to avoid mutation sounds good to me!

Listen out for some of this week's expressions.

Tŷ bach twt	a cute little house - this expression comes from a traditional Welsh song and literally means a neat and tidy house, but is often used to describe small, well-kept houses or Wendy houses
Fel y boi	right as rain
Haws dweud na gwneud	easier said than done
Gorau po gyntaf	the sooner the better - literally, the 'first is best'
And	
Yn hwyr neu'n hwyrach	sooner or later - literally 'late or later'

A similar construction is used for the expression 'better late than never':

Gwell hwyr na hwyrach

Catchphrase Ysbyty Brynaber: Episode 208

Brian confides in Jac that he wants Agnes back, but how will Jac react?

Jac has come round from the operation and is finding life a little tough.

Geirfa

Holl	all
Gollwng	drop
Dyna'r cwbl	that's all
Diffodd	switch off
Pwysau gwaed	blood pressure
Cyffredin	common, usual
Meddygol	medical
Sylwi	notice
Bodlon	willing
Cyn	before
Ar ôl	after
Ymhen	within
Nes ymlaen	later on
(g)wyneb	face
gwella	get better
dewr	brave
yn ôl	back
ar fai	at fault
llawdrinaeth	operation

Golygfa 1

Jac - Sod it! This is terrible, this is...This is it...! This is the pits...!

Let's toast myself with some lovely vintage hospital water! Here's to the rest of your life, Jac me old son...And may you strike it lucky and become filthy rich!

Agnes - Jac? Beth ddiawl yw'r holl s□n yma?

Jac - Wnes i ollwng y remote control, dyna'r cwbl...

Agnes - Ble?

Jac - Fan hyn yn rhywle.....

Agnes - Mae fe wedi mynd reit o dan y gwely...Ga'i ddiffodd y teledu?

Jac - Cei, cei. Rho fo off - does dim ots gennyf fi...

Agnes - Wyt ti'n siwr?

Jac - Ydw, ydw...Dw i'n berffaith siwr...

Agnes - Sut wyt ti'n teimlo?

Jac - Wel, dw i wedi teimlo'n well - put it that way...

Agnes - Gad i fi edrych ar dy bwysau gwaed di...

Jac - Wyt ti'n gwybod beth...? This is going to sound bizarre, right? But I still feel like there's a pain in my leg - and yet there's nothing there anymore...

Agnes - Mae hwnna'n symptom cyffredin iawn...

Jac - Ydy o?

Agnes - Ydy. Phantom pain yw'r term meddygol...

Jac - It's the weirdest sensation...

Agnes - Rwyf ti wedi dechrau siarad lot mwy o Saesneg yn ddiweddar? Wyt ti wedi sylwi?

Jac - Nag ydw...

Brian - Haia.

Jac - Brian...

Brian - Jac... Hei, mae'n dda dy weld di boi...

Jac - A mae'n dda dy weld ti hefyd...

Agnes - Sori, Jac...Wyt ti'n fodlon codi dy fraich - diolch...

Jac - Beth wyt ti'n ei wneud?

Agnes - Y tiwb yma sy'n cario'r pain killers i dy gefn di... 'Dyw e ddim cweit i mewn.....Dyna ni...
 Jac - Ydy o'n iawn rwan?
 Agnes - Ydy...
 Brian - Agnes? Cyn i chdi fynd?
 Agnes - Beth, Brian?
 Brian - Ar ôl ...Ar ôl i mi fod yma hefo Jac...Fyddaf i ddim yn hir...Ond...
 Agnes - Ond beth?
 Brian - Ar ôl i mi fod yma efo Jac, fyddi di yn dy swyddfa di? Ymhen rhyw ddeg munud?
 Agnes - Na fyddaf. Dw i wedi trefnu i weld y physiotherapist...
 Brian - O...Reit...
 Agnes - Mi wela' i di nes ymlaen, Jac...
 Jac - Ie. Hei Brian! Beth ydy'r gwyneb hir yma? Mmmm? Fi ydy'r un sydd i fod yn drist - ddim chdi...
 Brian - Sori, ie...Wyt ti'n well? Ydy dy goes di'n gwella?
 Jac - Ydy, meddai'r doctor.
 Brian - Rwy'ti'n ddewr iawn, Jac.
 Jac - Dewr? Fi? I'm not at all brave...For God's sake, Bri - I can't stand this! What the hell's bugging you?
 Brian - Agnes...
 Jac - Ie. Beth amdani?
 Brian - Dw i eisiau hi yn ôl. Dw i'n desperate i'w chael hi yn ôl. Buaswn i'n gwneud unrhywbeth i'w chael hi yn ôl.
 Jac - Ie, ond y cwestiwn ydy: ydy hi eisiau ti yn ôl?
 Brian - Dyna'r peth ynde? Sori. Dw i ar fai...Rwy'ti wedi bod trwy lawdriniaeth anferth - a'r cwbl rydw i'n ei wneud ydy eistedd yn fan yma yn trafod fy mhroblemau i ...
 Jac - Ond roeddwn i'n meddwl dy fod ti wedi you know...what's the word? - that you'd sort of put her behind you, that you'd moved on, you know...
 Brian - Haws dweud na gwneud...
 Jac - Bri...Gwrandda...Just listen to me...Forget Agnes, right...Just forget her mate.
 Brian - Fedraf i ddim, Jac...Dyna'r drwg wyt ti'n gweld...Fedraf i ddim....Achos dw i eisiau...Dw i jyst eisiau hi yn ôl! Dw i eisiau fy ngwraig i yn ôl.

Catchphrase Ysbyty Brynaber: Episode 209

Jac tries to persuade Agnes to spill the beans about their relationship.

Baby Vicky is taken to hospital, but will she make a full recovery?

Geirfa

'co!	South Wales version of edrycha - Look!
Lliwgar	colourful
Tyfu	to grow
H□n	older
Eithaf drwg	quite bad
Ceg	mouth
Sych	dry
Llaeth	milk
Bron	breast
Amlwg	obvious
Cytuno	agree
Tuag at	towards
Dim byd	nothing
Mae'n well i ni	we'd better

Golygfa 1

Wendy - Co...Co'r blodyn mawr melyn yna ar y wal...Wyt ti'n ei hoffi fe? Mmmm?
Wyt ti'n hoffi'r ysbyty yma? Wyt ti? Mae fe'n lliwgar iawn, yn dyw e? Pan wyt ti'n tyfu i fyny dipyn bach...pan wyt ti'n h□n, gei di chwarae yn y t□ bach twt yna gyda'r plant eraill...Bydd hwnnw'n hwyl yn bydd, cariad? Oi! Haia...!
Jenny - Wendy! Wnes i ddim eich adnabod chi am funud...
Wendy - That knackered looking am I?
Jenny - Ddim o gwbl. Rydych chi'n edrych yn dda. Rydych chi'ch dwy yn edrych yn dda...
Wendy - Vicky's not been feeling very well...
Jenny - Nag ydy?
Wendy - Na. Feeling a bit under the weather, to tell you the truth...
Jenny - Beth sy'n bod ynte?
Wendy - Well, actually, that's why we're sort of here...
Jenny - O welaf i...
Wendy - And now you're going to ask me to tell you what her symptoms are? Am I right or am I right?
Jenny - Wel, buaswn i'n hoffi gwybod...
Wendy - Bit of eczema...
Jenny - Mae eczema yn beth cyffredin iawn...
Wendy - Yeah...But diarrhoea isn't - is it...?
Jenny - Ydy o'n ddrwg?
Wendy - Eithaf drwg...Ydy.
Jenny - Wnewch chi ei dal hi i fyny i mi am funud, plis?
Wendy - Woah, Vicky, you're getting heavier by the minute....High enough for you?
Jenny - Ydy - diolch
Wendy - Well? What's the verdict then, doc?
Jenny - Mae ei cheg hi dipyn bach yn sych...
Wendy - And she's been a bit lethargic...
Jenny - Digon o fluids yw'r ateb..A digon o laeth o'r fron...A dw i'n berffaith siwr bydd popeth yn iawn...A bydd Victoria fan hyn fel y boi unwaith eto.

Golygfa 2

Agnes - A beth arall ddywedodd Brian wrthyt ti?
Jac - Dim lot mwy na hynny...Pam wnest ti ddim dweud?
Agnes - Dweud beth?

Jac - Dweud bod Brian wedi galw draw i'r tŷ...Bod Brian wedi bod yn eistedd tu allan yn y car yn disgwyl amdanat ti...These sad, simple little facts which seemed to have evaded our previous conversations somehow...

Agnes - Doeddwn i ddim yn meddwl ei fod e'n bwysig...

Jac - What? Our conversations together? Or Brian?

Agnes - Brian.

Jac - Dw i ddim yn gwybod...

Agnes - Beth?

Jac - Mae o mor amlwg i fi...Look. I've got to say this in English - right?

Agnes - Iawn...

Jac - Basically, as they say in certain suburbs of Birmingham, Brian still "harbours certain feelings towards you..."

Agnes - Dw i'n gwybod...

Jac - Wyt ti'n cytuno?

Agnes - Does dim pwynt gwadu hynny, oes e?

Jac - So...

Agnes - Beth?

Jac - Wel, sut wyt ti'n teimlo tuag ato fo?

Agnes - Dw i'n teimlo dim tuag ato fe. Dim byd o gwbl.

Jac - So. We're going around in circles now...

Agnes - Pam?

Jac - Wel, os dwyt ti ddim yn teimlo dim byd tuag ato fo...Os wyt ti'n dweud y gwir...Pam dwyt ti ddim yn dweud hynny wrtho fo'n straight?

Agnes - Dweud beth?

Jac - Dweud dy fod ti a fi yn...how shall I put it? Ein bod ni'n...ti'n gwybod...

Agnes - Yn cysgu gyda'n gilydd?

Jac - Ie.

Achos...wyt ti'n gwybod...oh, beth ydy "sooner or later"?

Agnes - Yn hwyr neu'n hwyrach...

Jac - Achos yn hwyr neu'n hwyrach, mae o'n mynd i ffeindio allan. Mae'n well i ni ddweud y gwir wrtho fo - dwyt ti ddim yn cytuno? Mmmm?

Agnes - Na Jac. Paid â dweud dim wrtho fe. Gad i fi siarad gydag fe yn gyntaf.

Catchphrase Ysbyty Brynaber: Episode 210

Brian confronts Agnes outright and asks her if she's having an affair. Is she ready to tell Brian the truth?

Wendy turns to Brian for support, but his allegiances lie elsewhere.

Geirfa

Prysur	busy
Dosbarth	class
Cyflwyniad	presentation
Yn barod	ready
Ymarfer	to practise
Cyhyrau	muscles
Cyngerdd	concert
Cymryd rhan	to take part
Difyr	entertaining
Tithau	emphatic form of 'ti'
Codi ofn	to frighten - literally to raise fear
Cweit	from the English 'quite'
Arbennig	special
Awgrymu	to suggest
Twp	stupid
Dal	to catch
Dim ots	it doesn't matter
Lladd	to kill
Difrifol	serious

Golygfa 1

Brian - I might drop by the Yacht Club tonight...To keep Arwyn company...See you, Jim!
Helo. Brian Rees yn siarad....
Wendy - Bri? Listen. Can you come over right away?
Brian - Wel, ddim rwan wrth gwrs - dw i yn y gwaith Wend...Pam? Wendy? Beth sydd?
Wendy - plis! Wnei di fy ateb i?
Wendy - It's Vicky...She's not right....
Brian - Ond wnest ti fynd â hi i'r ysbyty ddoe yn do...? Beth sy'n bod arni rwan?
Wendy - It's the diarrhoea...And don't say I haven't tried...I've tried everything...I've given her fluids
...I've given her her medicine...I've given her everything...ond mae hi dal yn dost...
Brian - O.K. O.K. O.K....
Wendy - I've just reached the end of my tether...!
Brian - Wendy...Gwrandda...Fedraf i ddim dod draw rwan...
Wendy - Pam ddim?
Brian - Dw i'n brysur...A dw i wedi gaddo mynd draw i'r ysgol. Mae Rhodri a'r dosbarth yn gwneud cyflwyniad yn yr ysgol...
Wendy? Wendy?

Golygfa 2

Jenny - Jac? Jac?
Jac - Mmmmm? Beth sy'n bod?
Jenny - Wyt ti'n iawn?
Jac - Yyyy...Ydw...Sori - o'n i'n cael forty winks bach...Oh, God...I'm feeling a bit stiff...
Jenny - Dyna pam mae hi'n bwysig ymarfer y muscles - y cyhyrau...A gorau po gyntaf hefyd...
Jac - Right. Lle mae Sister Agnes Rees prynhawn yma?
Jenny - Mae hi mewn cyngerdd yn yr Ysgol Gynradd...Mae Rhodri yn cymryd rhan mewn cyflwyniad dramatig dw i'n meddwl.....

Golygfa 3

Brian - Dyma fo'n dwad rwan ar y gair. Haia Rhodri.
Rhodri - Fi oedd y gorila, dad? Welaist ti fi?
Brian - Do, siwr. Gret. Da iawn chdi. Y gorila gorau welais i erioed...
Rhodri - Dw i'n mynd i nôl fy nghot, mam - O.K.?
Agnes - Iawn. Bydd Beca a fi'n disgwyl amdanat ti yn y car...
Brian - Hwyl i ti boi.
Agnes - Wyt ti'n mynd yn ôl i'r garej?
Brian - Ah-huh. Wyt ti'n gweithio heno?
Agnes - Ydw...
Brian - Roeddwn i wedi meddwl galw draw i'r ysbyty hefyd.
Agnes - I weld Jac?
Brian - Ie...Ges i sgwrs ddiddorol iawn hefo fo ddoe... Sgwrs ddifyr iawn.
Agnes - Am y llawdriniaeth, ife?
Brian - Am y llawdriniaeth. Do. Ond am bethau eraill hefyd...
Agnes - Fel beth?
Brian - Ni'n dau, Agnes. Chdi a fi...
Agnes - Pam? Beth wyt ti wedi bod yn ei ddweud wrtho fe am 'bytu ni?
Brian - Jyst y gwir - dyna'r cwbl. Dywedais i gymaint dw i'n dy garu di...
Agnes - O! Brian! Rwyd ti ar fai yn siarad am 'bytu fi gyda Jac...
Brian - Dywedais i wrtho fo gymaint dw i'n dy garu di a gymaint dw i dy eisiau ti yn ôl.
Wyt ti'n clywed?
Agnes - Sut allaf i beidio â chlywed? A tithau mor agos i fy nghlust i?... Dwyt ti ddim wedi clywed am personal space?
Brian - Ond wyt ti'n gwybod beth? Wnaeth...wnaeth rhywbeth godi ofn arnaf i ddoe.
Agnes - Beth Brian? Dywed wrthyf fi.
Brian - Rhywbeth wnaeth Jac ddweud...Rhywbeth wnes i ddim cweit ei ddeall yn iawn...Rhywbeth amdana chdi.
Agnes - Beth yn gymwys ddywedodd e am 'bytu fi?
Brian - Ddywedodd o ddim byd arbennig...Jyst awgrymu...Ond dw i ddim yn dwp. Roeddwn i'n ddigon siarp i ddeall beth oedd o'n trio i ddweud...
Agnes - Wyt ti am ddweud beth ynte?
Brian - Agnes, wyt ti'n gweld rhywun arall? Wyt ti'n gweld dyn arall?
Agnes - Nag ydw.
Brian - Wel diolch byth am hynny. Dw i'n falch iawn...Achos os ydw i'n dy ddal di hefo dyn arall - dim ots gen i pwy ydy o - dw i'n dweud wrthyf ti rwan, Agnes...A dw i'n dweud yn hollol straight...Mi wna' i ei ladd o. Wyt ti'n clywed? Lladd. Dyna'r peth mwyaf difrifol dw i erioed wedi'i ddweud yn fy mywyd. A dw i'n ei feddwl o - bob un gair...

Synopsis

Little Vicky, Wendy and Brian's baby has been taken ill and has to go to hospital. But Brian, provides very little support - his allegiances lie with Agnes, Rhodri and Beca.

Jac's ready to spill the beans about his relationship with Agnes, but she isn't quite ready to tell Brian the truth. Brian has become very suspicious of Agnes and asks her outright if she's having an affair. He says that if he finds out she's been lying, he'll kill the other man.

Test yourself

1. 'Yn ôl' can mean 'back' or 'ago' in English. But it can also mean:
 - a) **according to**
 - b) remaining
 - c) after

2. You could describe a cute, little cottage in Welsh as:
 - a) cwt bach twt
 - b) **tŷ bach twt**
 - c) twt twt

3. Which of the following is the correct way to say 'her mouth is dry':
 - a) mae ei geg yn sych
 - b) **mae ei cheg yn sych**
 - c) mae eu ceg yn sych

4. Better late than never in Welsh is:
 - a) gwell hwyr na byth
 - b) gwell hwyrach na hwyr
 - c) **gwell hwyr na hwyrach**

5. The Welsh word for 'ear' is:
 - a) ceg
 - b) coes
 - c) **clust**

6. How do you say the 'coat is grey' in Welsh?:
 - a) Mae'r got yn lwyd
 - b) **Mae'r got yn llwyd**
 - c) Mae'r got llwyd